



**RAPPORT FRA ARBEJDSGRUPPE OM KYSTFISKERI
22. MAJ 2013**

Indhold

1. Indledning	3
2. Miljø, kvalitet og økonomi: Status for kystfiskeriet	4
2.1. Økonomi og beskæftigelse i kystfiskeriet	5
2.1.1. <i>Beskæftigelse</i>	5
2.1.2. <i>Indtjening</i>	5
2.1.3. <i>Generationsskifte og lånemuligheder</i>	7
2.1.4. <i>Kystfiskeriet og de små havne</i>	7
2.2. Miljømæssig bæredygtighed i kystfiskeriet	8
2.2.1. <i>Bundforhold og bifangster</i>	8
2.2.2. <i>Klima</i>	9
2.3. Pris og kvalitet i kystfiskeriet	10
2.3.1. <i>Sporbarhed og friskhed</i>	10
3. Bæredygtigt kystfiskeri – arbejdsgruppens vision	11
4. Pejlemærker	13
4.1. Bæredygtighed på tværs af parametre	13
4.2. Pejlemærker for de tre bæredygtighedsparametre	14
4.2.1. <i>Miljømæssig bæredygtighed</i>	14
4.2.2. <i>Social bæredygtighed</i>	14
4.2.3. <i>Økonomisk bæredygtighed</i>	15
5. Forslag til virkemidler	17
5.1. Tværgående forslag	19
5.2. Miljømæssige forslag	34
5.3. Økonomiske forslag	38
5.4. Sociale forslag	43
6. Baggrundsmateriale / Kildeliste	48
Kommissorium for arbejdsgruppe om kystfiskeri	49

1. Indledning

Den 28. november 2012 besluttede fødevareminister Mette Gjerskov at nedsætte en bredt funderet arbejdsgruppe, der skal komme med anbefalinger til tiltag, der kan fremme bæredygtigt og skånsomt kystfiskeri samt bevare de lokale havnemiljøer.

Fra januar til maj 2013 har arbejdsgruppen afholdt en møderække, hvor hele værdikædens forskellige elementer er blevet diskuteret. På baggrund af disse drøftelser er der udarbejdet en rapport med en fælles vision for et bæredygtigt kystfiskeri.

Arbejdsgruppen har i samarbejde formuleret en række pejlemærker for et bæredygtigt kystfiskeri og styrkelse af

lokale havnemiljøer. I visionen og pejlemærkerne ser arbejdsgruppen på kystfiskeriet i den bredeste forstand, mens der i forslagene fra arbejdsgruppen også identificeres forslag til en ny specifik kystfiskerordning.

Rapporten skal forelægges fødevareministeren med henblik på stillingtagen og efterfølgende politiske drøftelser, herunder en prioritering af initiativer og midler. Rapporten vil således blive sendt til Folketinget af fødevareministeren.

Kystfiskeriet skal fortsat spille en væsentlig rolle i dansk erhvervsfiskeri. Jeg vil derfor gerne arbejde for, at vi fastholder og skaber arbejdspladser for kystfiskere i de danske udkantsområder, at vi bevarer et alsidigt havnemiljø, og at vi fremmer et bæredygtigt fiskeri med landing af højkvalitetsfisk, der er fanget kystnært.

Fødevareminister Mette Gjerskov i forbindelse med etablering af arbejdsgruppen om kystfiskeri (28. november 2012)

2. Miljø, kvalitet og økonomi: Status for kystfiskeriet

I kommissoriet, der ligger til grund for arbejdsgruppen om kystfiskeri, hedder det, at arbejdsgruppen skal komme med forslag til fastholdelse og udvikling af kystfiskeriet mv., herunder fastholde og skabe arbejdspladser for fiskeriet i de mindre havne, med hensyntagen til målsætningerne i den fælles fiskeripolitik, Natura 2000-direktiverne, Vandrammedirektivet og Havstrategidirektivet.

Kommissoriet rummer tre udbredte antagelser, som har været afsæt for arbejdsgruppens arbejde:

- *Den økonomiske antagelse:* Kystfiskeriet er en særlig form for fiskeri, hvor det er muligt at skabe vækst, beskæftigelse og overskud gennem andre virkemidler end for fiskeriet generelt. Det vil have positive effekter i de lokalområder, hvor kystfiskerne hører til, og i de erhverv, som er afhængige af fiskeriet, såsom servicevirksomheder og turisme.
- *Miljø- og naturantagelsen:* Kystfiskeriet kan fremme særlig skånsomme fangstmetoder mv., så fiskeriet bliver mere skånsomt i forhold til bestande, bifangster, bundfauna og klima.
- *Kvalitetsantagelsen:* Kystfiskeriet kan i særlig grad levere højkvalitetsfisk til forbrugerne.

Arbejdsgruppen har fundet det nødvendigt at gøre status for kystfiskeriet på de tre områder med henblik på at besvare spørgsmålene:

- Holder antagelserne i dag?
- Er der indikationer på, at det kan komme til at holde?

Status baserer sig primært på følgende undersøgelser, som er blevet udarbejdet til arbejdsgruppen:

- DTU Aqua og Københavns Universitet (Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi): "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi."
- DTU Aqua: "Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri."
- Københavns Universitet (Fødevarerøkonomisk Institut): "Aspekter af grøn omstilling i dansk fiskeri."

Derudover har arbejdsgruppen baseret sine drøftelser på baggrund af inspiration fra en række notater og rapporter, se nærmere om baggrundsmaterialet i kildelisten i kapitel 6.

Der er mange definitioner på kystfiskeri. I dette kapitel er begrebet kystfiskere defineret som de fartøjer, der har været medlem af kystfiskerordningen i ovenstående perioder (jf. faktaboks). Det skyldes, at det er disse data, som forskningsinstitutionerne har haft at bygge deres rapporter på. Desuden gøres opmærksom på, at Københavns Universitets datasæt opererer med en fartøjsopdeling, der adskiller fartøjer ved 18 meter (og ikke som i kystfiskerordningen ved 17 meter). Senere i rapporten er kystfiskere defineret ud fra den bredere forståelse af kystfiskeri, dvs. mindre fartøjer, der fisker kystnært.

FAKTA: Kystfiskeri

Kystfiskeri

- I 2005 blev det med Ny Regulering af dansk fiskeri besluttet at indføre omsættelige fartøjskvoteandele (FKA) for fartøjer med en større omsætning (over 225.000 kr.).
- Pr. 8. maj 2013 var der 726 fartøjer med omsættelige fartøjskvoteandele (FKA) på under 17 meter. Heraf anvendte 401 kun garn, 112 kun trawl, 201 både garn og trawl, og 12 brugte øvrige fiskeredskaber.

Kystfiskerordningen 2007-2013

- Med ønsket om at fastholde et kystfiskersegment, også efter indførelsen af fartøjskvoteandele i dansk fiskeri, blev det besluttet at etablere en frivillig ordning, hvor fiskere efter tilmelding bandt sig til ikke at sælge fiskekvoter ud af segmentet i treårige perioder (2007-2009 og 2010-2012).
- Som belønning herfor fik de deltagende fiskefartøjer tildelt rettigheder til at fange en ekstramængde på ca. 10 % af torsk og tunge i forhold til den kvote, som deltagerne selv ejede.
- Omfattet af ordningen var fartøjer på maks. 17 meter.
- Desuden skulle mindst 80 % af de tilmeldte fartøjers fangstrejer være på maks. tre døgn.
- I 2012 blev det besluttet at forlænge kystfiskerordningen for et år (2013) med to ændringer om begrænsning af fangstrejsernes længde (et døgn) og forbud mod udleje af torsk og tunge til fartøjer udenfor kystfiskerordningen.
- I de tre perioder, kystfiskerordningen har løbet, har der i 2009 været 341 fartøjer tilmeldt ordningen, i 2012 var 278 fartøjer tilmeldt ordningen, og i 2013 er der 178 fartøjer tilmeldt ordningen.

2.1. Økonomi og beskæftigelse i kystfiskeriet

2.1.1. Beskæftigelse

62 % af de beskæftigede i fiskeriet i 2010 arbejdede på fartøjer under 18 meter, heraf var 18 % beskæftiget på fartøjer, som var tilmeldt den daværende kystfiskerordning (2010). Alt i alt bidrager fiskeri med fartøjer mindre end 18 meter således væsentligt til beskæftigelsen i fiskeriet herunder kystfiskeriet, mens fartøjer over 18 meter bidrager med langt hovedparten af sektorens indtjening.

(Kilde: IFRO udredningen "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi" (2013/1))

2.1.2. Indtjening

Som det fremgår af tabel 1, har bruttoindtjeningen for fartøjer i kystfiskerordningen ligget på mellem 219 og 238 mio. kr. om året.

Den eksisterende kystfiskerordning henvender sig til fartøjer på under 17 meter med FKA. Fartøjer på under 17 meter med FKA, som står udenfor kystfiskerordningen, havde omtrent samme bruttoindtjening som fartøjer i kystfiskerordningen (230 mio. kr. i 2010). Ser man bort fra de øvrige kri-

terier i kystfiskerordningen, er der altså potentielt flere fartøjer, der kunne være tilmeldt kystfiskerordningen.

Tabel 1: Fartøjer og indtjening blandt fiskere

Fartøjer	Antal				Bruttoindtjening i mio. kr.	
	2009		2012		2009	2010
	Aktive	Inaktive	Aktive	Inaktive		
Fartøjer i kystfiskerordning	320	21	248	30	238	219
Fartøjer med FKA under 17 meter	293	1	325	121	276	230
Fartøjer med FKA over 17 meter	196	35	182	6	2.171	1.465
Mindre aktive fartøjer	700	146	602	236	40	35
Andre fartøjer, fx musling, hesterejer	583	699	476	618	192	264
I alt	2.092	902	1.833	1.011	2.917	2.212

Kilde: NaturErhvervstyrelsen

Det fremgår også af tabellen, at der er et stort antal mindre aktive fartøjer (MAF), som tilsammen har en meget begrænset bruttoindtjening. Disse fartøjer kvalificerer sig ikke til kystfiskerordningen, da de fisker på det såkaldte rationsfiskeri og ikke på individuelle fartøjskvoter (FKA).

De mindre aktive fartøjer fisker kystnært, men grundet deres lave aktivitet har arbejdsgruppen valgt at fokusere arbejdet med at fremme kystfiskeriet på de mere aktive fartøjer, som bidrager væsentligt til økonomi og aktivitet i havnemiljøerne.

For alle fiskere gælder det, at forrentningen er lavere end de anbefalede 6-8 %. Både kystfiskere og ikke-kystfiskere har en meget lav indtjening og i mange tilfælde en negativ forrentning år efter år. Der kan ikke ses en forskel på forrentningen i forhold til at være indenfor eller udenfor den tidligere kystfiskerordning, uagtet at fartøjer i kystfiskerordningen har fået tildelt ekstra mængder torsk og tunge.

De kvoter, som er blevet tildelt kystfiskere tilmeldt kystfiskerordningen, har i perioden 2007-2012 umiddelbart haft en årlig fangstværdi på 13-20 mio. kr. Dette svarer til gennemsnitligt 50.000 kr. pr. fartøj og 6,3 % af kystfiskernes omsætning, dog med store variationer pr. fartøj. Ved et procentvis tillæg er fartøjer med større FKA-andele blevet tildelt større mængder end små fartøjer, og kystfiskerordningen har dermed været mere attraktiv for disse fartøjer.

2.1.3. *Generationsskifte og lånemuligheder*

Der er generelt en høj gennemsnitsalder blandt kystfiskere. Alderen er også et helt centralt problem for det samlede fiskerierhverv. På længere sigt betyder manglende rekruttering, at der ikke er unge til at overtage fartøjer fra de ældre fiskere, der forlader fiskeriet, eller i øvrigt foretage investeringer og tage initiativer, der rækker ud i tiden.

Kystfiskeriet har samme udfordring og er ligeledes afhængig af, at der skabes elevpladser, praktikpladser og attraktive vilkår, der kan tiltrække nye fiskere. Blandt kystfiskeriets fartøjer har der været og er stor tilbageholdenhed med at tage lærlinge, selv om flere fartøjer i en havn kan "dele" en lærling i den 6 måneder lange praktikperiode. Det kan både skyldes omkostningerne til lærlingen, fysiske forhold på fartøjet og boligtilbud.

(Kilde: Direktoratet for FødevareErhverv: "Operationelt program for udvikling af den danske fiskeri- og akvakultursektor 2007-2013" (2009))

Også låne- og finansieringsforhold i fiskeriet som helhed er en udfordring, da fiskerierhvervet ikke har mulighed for at optage realkreditlignende lån. Kystfiskeriet med mindre fartøjer kan være unge menneskers "adgangsbillet" til fiskerierhvervet, da det alt andet lige er en mindre økonomisk belastning at investere i mindre fartøjer. Derfor er udfordringen særlig væsentlig at løfte i dette segment af fiskeriet.

2.1.4. *Kystfiskeriet og de små havne*

Kystfiskeriet og de erhvervsdrivende i de lokale havnemiljøer er gensidigt afhængige af hinanden. Kystfiskeriets tilstedeværelse i særligt de mindre havne giver liv og aktivitet, som tiltrækker besøgende til havnemiljøerne. Det bidrager til beskæftigelse i både havne- og lokalmiljøet, når fx turister nyder en is eller friskfanget fisk på kajen. Samtidig kan kystfiskerne afsætte deres produkter til fx den lokale fiskehandler, detailhandel og restaurant eller direkte til forbrugeren på kajen.

20 % af kystfiskerne hører hjemme i de store havne. 20 % af fangsterne landes i de store havne af hjemmehørende kystfiskere, og yderligere 12 % landes i de store havne af fartøjer hjemmehørende i små og mellemstore havne. Udviklingen er dog, at en stadig større andel af kystfiskernes landinger sker i små havne.

De kystfiskere, som fisker med små fartøjer under 12 meter, lander oftest deres fangst i hjemhavnen. De fartøjer, som hører til i en lille havn, lander 87 % af deres landinger i en lille havn. Kystfiskere med større fartøjer på mellem 12 og 17 meter lander derimod ikke i samme grad i de små havne, heller ikke når de hører hjemme i en lille havn. I 2010 landede disse fartøjer (12-17 meter), som hører hjemme i en lille havn, 49 % i en lille havn. Mange fartøjer betaler afgift til deres hjemhavn uanset, at de lander i en fremmed havn – netop for at holde hjemhavnen fungerende.

(Kilde: IFRO udredningen "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi" (2013/1))

Ovenstående opgørelser er udtryk for et øjebliksbillede. Det vurderes, at fiskerne normalt vil vælge at lande deres fangster i de havne, hvor de kan opnå de bedste priser.

2.2. Miljømæssig bæredygtighed i kystfiskeriet

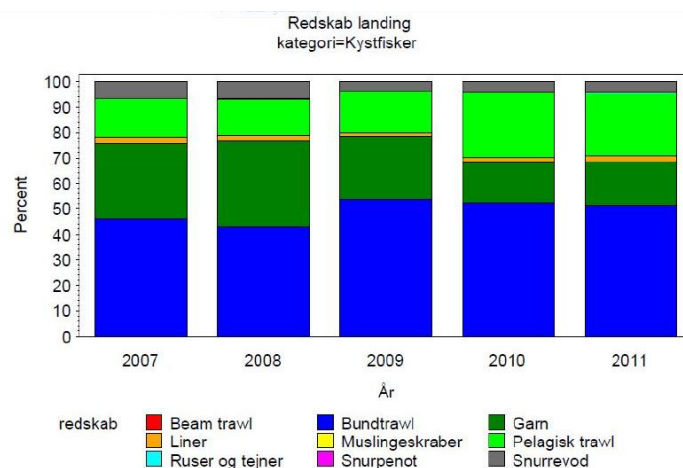
Fiskeri yder et vigtigt bidrag til fødevarerforsyningen, og alt fiskeri – uanset redskaber – påvirker havets økosystemer. Vedvarende fiskeri betyder, at der sker en ændring i bestands- og størrelsessammensætningen og havbundens biodiversitet.

Den danske flåde og fiskeriindsats er i de senere år reduceret, hvilket har haft en positiv indflydelse på miljø- og klimapåvirkningen fra fiskeriet. Reduktionen af aktive fartøjer og færre havdage har ført til mindre pres på havmiljøet. Der er samtidig sket en effektivisering af fartøjernes fiskeri.

Det kan ikke begrundes i faglige undersøgelser, at kystfiskere i dag skulle fange mere miljømæssigt bæredygtigt og klimavenligt end det øvrige fiskeri. Det skyldes primært, at kystfiskeriets større fartøjer også anvender aktive redskaber såsom bundtrawl, som – afhængig af det konkrete redskab og bundforholdene – kan have en skadelig indvirkning på havbund og biodiversitet.

Som det fremgår af nedenstående tabel, fanges halvdelen af kystfiskerordningens fisk med bundtrawl. I perioden 2007 til 2011 er værdien for landinger fra bundtrawl steget, mens værdien af landinger fra garnfiskeri er faldet tilsvarende.

Tabel 2: Redskabsfordeling i kystfiskerordningen (efter vægt)



Kilde: IFRO udredning: "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi" (2013/1).

Af de nuværende 178 fartøjer i kystfiskerordningen har 76 fartøjer angivet, at de fisker med trawl.

2.2.1. Bundforhold og bifangster

Overordnet set afhænger fiskeriets bæredygtighed af, hvorvidt bestandene kan erstatte den del af den naturlige produktion, som fjernes ved fiskeri, men også forhold, der påvirker naturen i øvrigt. Der er flere områ-

der, hvor fiskeriet kan bidrage yderligere til et mere miljømæssigt bæredygtigt fiskerierhverv.

Blandt de aktive redskaber har fx bundtrawlfiskeriet efter jomfruhummerjer, torsk og rødspætte en større påvirkning af havbunden end snurrevodsiskeriet efter torsk og rødspætte. Bundtrawls påvirkning af havbunden medfører nogle steder fysiske forandringer, idet havbunden bliver mere jævn og blød, samt at sten fjernes eller begravnes. Samtidig kan påvirkningen føre til biologiske forandringer, eksempelvis ændringer i artssammensætning af bunddyr og vegetation. For de passive redskaber (primært garn) er påvirkningen af havbunden lav.

Bifangster af havfugle og havpattedyr er også væsentligt at have med i diskussionen af fiskeriets bæredygtighed. Der findes ikke større danske undersøgelser af det generelle omfang af bifangster af havfugle, men der forekommer umiddelbart flest bifangster af havfugle i fiskerier med krog, garn eller ruser. Bifangster af havpattedyr i danske farvande omhandler primært marsvin og sker som oftest i garnfiskeri. Det er de stormaskede bundsatte garn, der har de største bifangster.

Både med passive redskaber som garn og aktive redskaber som bundtrawl vil der forekomme bifangst af andre arter end dem, man målrettet fisker efter. Hvorvidt disse bifangster landes eller smides ud igen (discarded) afhænger af kvoterne, værdien af arten og fiskerilovgivningen. Discarden varierer meget. Den afhænger af målart, farvandsområde og fangstredskab, men der er betydeligt mere discard i bundtrawlfiskeriet end i garnfiskeriet. Der er imidlertid internationalt fokus på nedbringelsen af discard, hvorfor emnet ikke uddybes i denne rapport.

(Kilde: DTU Aquas rapport om 'Bæredygtighed i dansk fiskeri' (2013/03).

2.2.2. Klima

Der er i de senere år sket en stor reduktion af brændstofforbruget i dansk fiskeri. Det er dog muligt at reducere brændstofforbruget yderligere – eksempelvis ved at forøge incitamentet til at bruge mere brændstofeffektive fangstredskaber (såsom garnfiskeri) eller forbedre brændstofeffektiviteten i trawlfiskeriet.

Opgørelser viser, at det generelt er slæbende redskaber med tæt bundkontakt, der har den højeste brændstofudledning set i forhold til landingsværdien. Det betyder, at garn-/krog-fartøjer er mere brændstofeffektive sammenlignet med små trawlere. Men de forskellige redskabers klimaaftryk afhænger af redskabernes størrelse og udformning – og af hvordan og hvor de anvendes. Forudsat at der skal landes uforandrede mængder fisk, har det ligeledes betydning for klimaregnskabet, hvor mange timer på havet der skal til at lande en given mængde med et givent redskab.

(Kilde: DTU Aquas rapport om "Bæredygtighed i dansk fiskeri" (2013/03), Fødevarerøkonomisk Institut, "Grøn omstilling af dansk fiskeri" (2012/8)).

2.3. Pris og kvalitet i kystfiskeriet

Der er i dag hverken kvalitets- eller prisforskelle mellem fisk fra kystfiskeriet og fra det øvrige fiskerierhverv. Der er stor ensartethed i landings- og fangstværdi, omsætning og størrelser i landinger for kystfiskere og fartøjer i samme størrelse i både små, mellemstore og store havne.

Det er ikke i dag sådan, at kystfiskerne får højere priser for deres fisk, fordi de er fanget kystnært. Faktisk er der en svag tendens til, at fangstværdien pr. dag stiger med turlængden.

(Kilde: IFRO-udredningen "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi" (2013/1))

2.3.1. Sporbarhed og friskhed

Grundet konstruktionen af den traditionelle værdikæde for fisk i Danmark er det ikke på nuværende tidspunkt muligt for forbrugeren at skelne mellem, om råvarerne kommer fra kystfiskere, andre fiskere, opdrættere eller import.

Med indførslen af sporbarhed i fiskeriet vil det dog fremover være muligt at adskille kystfiskeriets fangster fra andre fiskeres fangster – i princippet vil det ligeledes være muligt i senere produktionsled, hvis man også her holder fangsterne adskilt.

Det er heller ikke muligt at skelne mellem friskhed hos fisk fanget i kystfiskeriet og fisk fanget i det øvrige fiskeri, da det i princippet er de samme fiskebestande, der fiskes på, og da kvaliteten i høj grad afhænger af behandlingen af fisken på fartøjet.

På baggrund af ovenstående kan det derfor være svært at adskille kystfiskeriet fra det øvrige fiskeri på kvalitetsparametre.

(Kilde: IFRO-udredningen "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi" (2013/1))

3. Bæredygtigt kystfiskeri – arbejdsgruppens vision

Der er behov for en målrettet og ekstraordinær indsats, hvis kystfiskeriet skal være motor for et mere bæredygtigt fiskeri, øget beskæftigelse større fangstværdi samt bevarelse og udvikling af havnemiljøer i Danmarks yderområder. Det gælder, uanset om man definerer kystfiskeriet som fiskere tilmeldt kystfiskerordningen, som fiskeri fra fartøjer under en vis størrelse eller som fiskeri med et bestemt redskab.

Der er en stigende markedsefterspørgsel efter fødevarer, der er bæredygtige i hele fødevarens livscyklus. I fremtiden bliver der flere munde at mætte. Danmark har som fiskerination mulighed for at være med til at vise vejen frem for bæredygtigt fiskeri. Kystfiskeriet skiller sig i dag ikke ud fra sektoren som helhed – det ønsker arbejdsgruppen anderledes.

Fiskeriet har beskæftigelsesmæssig og kulturel betydning for Danmark som sådan og for yderområder i særdeleshed. Kystfiskeriet i Danmark har stolte traditioner – de skal bevares og styrkes. Den gode fortælling om kystfiskeriet skal fremhæves, så der kan tiltrækkes flere fiskere til erhvervet. Det kræver, at de forhold, som gør kystfiskeriet attraktivt – eksempelvis muligheden for et arbejdsliv, hvor man er sin egen herre – bliver bevaret.

Derfor er der brug for et bæredygtigt, stærkt og visionært kystfiskeri.

Der er mange opfattelser af "kystfiskeri". Opfattelserne baserer sig bl.a. på fartøjernes størrelse, fangstrejsernes længde, afstand fra kyst, valg af redskaber og tilknytning til havne.

Arbejdsgruppen bruger begrebet "kystfiskeri" om det fiskeri, der foregår kystnært, mest muligt skånsomt og bæredygtigt samt med relativt korte fangstrejser.

I forbindelse med udviklingen af konkrete virkemidler – fx en ny kystfiskerordning – kan der være behov for supplerende og mere præcise kriterier for kystfiskeri. Det overordnede mål er at bevæge hele segmentet i retning af øget bæredygtighed. Derfor har arbejdsgruppen valgt at tage udgangspunkt i en fælles vision om bæredygtigt kystfiskeri. Visionen skal være retningsgivende for politikudviklingen og den generelle udvikling i kystfiskeriet frem mod 2020.

Vision om bæredygtigt kystfiskeri

Arbejdsgruppens vision er et styrket bæredygtigt kystfiskeri. "Bæredygtigt" i ordets egentlige forstand. Et fiskeri, hvor økonomiske, miljømæssige og sociale hensyn går op i en højere enhed. Et fiskeri, som er motor for bæredygtighed – som evner at skabe omsætning og arbejdspladser på baggrund af hensynet til miljøet, og som yder et stærkt bidrag til liv og vækst i områder af Danmark, hvor der er brug for udvikling.

Arbejdsgruppen ønsker en varieret fiskeriindsats i fiskerisektoren som helhed med forskellige størrelser af fartøjer. Det vil ikke være bæredygtigt, hvis alt fiskeri bliver kystnært. Der er også brug for store fartøjer, der sejler langt ud og fanger de store mængder og sikrer råvareforsyningen til industrien i land.

Den ønskede udvikling er altså ikke ulig den, der tilstræbes i landbrugssektoren, hvor innovationen og udviklingen både skal finde sted i den konventionelle del af branchen og i mere nicheorienterede produktioner, der udvikler nye produktionsformer, produkter og værdikæder. Når det gælder kystfiskeriet, bør der arbejdes mod, at dette fiskeri sikres en væsentlig plads i den samlede fiskerisektor.

Ambitionen er, at et nyt bæredygtigt kystfiskeri på sigt skal udvikle sig til en motor for bæredygtighed og sikre tilgang af yngre fiskere i kystfiskeriet. Derudover skal kystfiskeriet også medvirke til at bevare og udvikle lokale havnemiljøer i yderområder i Danmark.

4. Pejlemærker

Arbejdsgruppens vision er et styrket bæredygtigt kystfiskeri. Til at opnå dette har arbejdsgruppen identificeret pejlemærker, som udviklingen skal styre i retning af.

Pejlemærkerne er opstillet på tre bæredygtighedsparametre: miljømæssig, økonomisk og social bæredygtighed – og fremstår som målsætninger for kystfiskeriet frem mod 2020. Pejlemærkerne er således de overordnede målsætninger, som nye tiltag og udviklingen i kystfiskeriet skal sigte mod at opfylde:



Udviklingen i kystfiskeriet skal være balanceret. Det gælder på tværs af parametre, lige så vel som det gælder indenfor hvert enkelt aspekt af bæredygtighedsbegrebet.

4.1. Bæredygtighed på tværs af parametre

Arbejdsgruppen mener ikke, at man kan eller bør forfølge ét parameter for bæredygtighed uden at tage hensyn til de andre – de er hinandens forudsætninger.

Der er mange eksempler på, hvordan de enkelte bæredygtighedsparametre i praksis fungerer: Små fartøjer er generelt godt for beskæftigelsen, da der relativt set arbejder flere fiskere pr. mængde landet fisk. Det betyder dog også, at der skal sejle flere fartøjer ud for at fange samme mængde fisk, og små fartøjer kan have vanskeligere ved at sikre stabile leverancer til fiskeindustrien i land. Udviklingen går mod færre, men større fartøjer, som også generelt har mere stabile leverancer og en bedre forrentning. Dog vil de større fartøjer oftere lande i de større havne, hvorfor en stigning i antallet af større fartøjer kan føre til nedgang i aktivitet i de små havnemiljøer i Danmarks yderområder. Opgaven bliver at sikre balance mellem de tre parametre, så kystfiskeriet får kurs mod den overordnede vision.

4.2. Pejlemærker for de tre bæredygtighedsparametre

4.2.1. *Miljømæssig bæredygtighed*

Arbejdsgruppen vurderer, at de vigtigste bæredygtighedsparametre på miljøområdet er bundforhold, bifangster/udsmid, CO₂-udledninger og fangstredskaber. Det bemærkes, at bestandenes grundlæggende forhold håndteres i international og national regulering, der ikke alene omhandler kystfiskeriet.

På miljøområdet er der svære balancer at håndtere. Garnfiskeri har eksempelvis væsentligt mindre negativ påvirkning af bundforhold og fører til mindre CO₂-udledning end fiskeri med bundtrawl.

Trawlfiskeriet kan have bifangster af bunddyr og andre fiskearter, udsmid, større CO₂-udledninger og negativ bundpåvirkning. Der arbejdes dog kontinuerligt på at formindske trawlfiskeriets negative miljøpåvirkning.

Dertil kommer, at dansk kystfiskeri anno 2013 foregår med mange forskellige fangstredskaber. Derfor mener arbejdsgruppen, at der bør iværksættes en udvikling i retning af brug af mest muligt skånsomme og bæredygtige fangstmetoder uanset redskabsanvendelse.

Pejlemærke for miljømæssig bæredygtighed 2020

På de kystnære fangstrejser er der sket et tydeligt skift i retning mod mere skånsomt fiskeri under hensyn til målsætningerne i den fælles fiskeripolitik, Natura 2000-direktiverne, Vandrammedirektivet og Havstrategidirektivet. Kystfiskeriet indgår aktivt i arbejdet med at udvikle, teste og bruge nye, skånsomme fangstmetoder.

4.2.2. *Social bæredygtighed*

På det sociale område handler bæredygtighed i høj grad om den rolle, som kystfiskeriet spiller i de små bysamfund i Danmarks yderområder. Det kan være fiskeriets betydning for beskæftigelsen og bestræbelserne på at give erhvervsudviklingen bedre vilkår i Danmarks yderområder. Men det handler også om livet som kystfisker – om muligheden for at leve et selvstændigt liv som herre på eget fartøj, hvor arbejdsdagen planlægges med betydelige frihedsgrader og med et godt arbejdsmiljø.

Både landingssted og hjemhavn er vigtig, når det gælder aktivitet i havnene. Det er i den hjemmehørende havn, skatten bliver lagt, klargøringsaktiviteterne foregår osv., og der skabes stor værdi og beskæftigelse i landingshavne i forbindelse med auktioner, støttefunktioner, eksempelvis kølefaciliteter og vedligeholdelse af fartøjer. Derfor kan udviklingen af gode landingsfaciliteter være til stor gavn for mindre og små havne.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at landingsstedet i høj grad bestemmes af priser og strukturer, som vanskeligt kan og skal ændres gennem politiske beslutninger. Det er derimod muligt gennem politiske beslutninger og tiltag at sikre, at det er attraktivt at høre hjemme i små og mindre havne i dele landet, som halter bagefter på erhvervsudviklingen. I disse områder er der behov for at sikre, at der er en kritisk masse i form af et tilstrækkeligt antal fartøjer til at opretholde erhverv og aktiviteter i havnene.

Det har ikke alene økonomisk, men også kulturel betydning for Danmark, at kystfiskeriet også bliver fastholdt i de små fiskerihavne. Et aktivt liv i de mindre og små fiskerihavne kan tiltrække mindre erhvervsvirksomheder, herunder turismevirksomheder, men forudsætningen er, at der foregår reel fiskeriaktivitet. Det giver yderligere bedre betingelser for at skabe flere arbejdspladser i kystfiskeriet såvel som i de mindre havne i Danmarks yderområder.

Selvom pejlemærket for social bæredygtighed har fokus på forbedringer i de mindre og små havne, sker det ikke på bekostning af de større havne.

Pejlemærke for social bæredygtighed 2020

Sammenlignet med det samlede fiskerierhverv er der tilgang til kystfiskeriet i form af en større andel beskæftigede og fartøjer med bedre arbejdsmiljø. Det har positiv effekt i de små og mindre havne i områder, hvor væksten ikke kommer af sig selv. Havnenes, kommunernes, turisterhvervets og fiskernes evner til at skabe forretning og et rigt kulturliv lokalt i tilknytning til fiskerierhvervet er markant forbedret.

4.2.3. Økonomisk bæredygtighed

Den økonomiske bæredygtighed handler om den direkte indtjeningsevne og beskæftigelsesgrad i kystfiskeriet, men også om afledte effekter af et effektivt og dynamisk kystfiskeri, eksempelvis i servicefunktioner i havnene og i turismeerhvervet.

Flere og flere forbrugere efterspørger bæredygtige og lokale fødevarer. Det giver de kystfiskere, der fisker skånsomt, mulighed for at øge afsætningsmuligheder i regional- og lokalmiljøet og ved det direkte salg, hvilket kan betyde en økonomisk merindtjening af deres fangster.

Også når det gælder økonomisk bæredygtighed, er der svære balancer at tage hensyn til. Større fartøjer fisker en forholdsmæssigt større andel af fiskekvoterne, men lægger ikke deres aktiviteter i de små havne, ligesom de heller ikke skaber mere beskæftigelse. Det omvendte gør sig gældende for små fartøjer.

Modernisering af kystfiskeriet og dets fartøjer vil give et løft på både effektivitet, arbejdsmiljø og sikkerhed – og vil dermed forbedre mulighederne for rekruttering af nye fiskere til kystfiskeriet, som er en forudsæt-

ning for den fremtidige økonomiske udvikling i segmentet. Modernisering vil desuden kunne betyde en forbedring af fangstens kvalitet ved landing og dermed højere pris.

Kystfiskeriet er i dag en niche, men ikke en niche, der har væsentlige økonomiske fordele ud af at være en niche. Det særlige ved kystfiskeriet – det nære fiskeri fra mindre fartøjer – skal dyrkes og udvikles til en konkurrencefordel med bæredygtighed som et yderligere konkurrenceparameter.

Pejlemærke for økonomisk bæredygtighed 2020

Kystfiskeriet er et erhverv i fremgang, når det gælder indtjeningsevnen i erhvervet, og når det gælder erhvervets betydning for Danmark og lokalt i de enkelte kommuner og regioner. Der er sket en grundlæggende fornyelse og modernisering af de danske kystfiskerfartøjer. Kystfiskeriet får lettere ved at tiltrække ung arbejdskraft, idéer og innovation. Forbrugernes kendskab til kystfiskeriets bæredygtige produkter er øget gennem flere afsætningskanaler.

5. Forslag til virkemidler

I dette kapitel præsenteres arbejdsgruppens samlede katalog over forslag.

Der er alene medtaget forslag, som, arbejdsgruppen vurderer, vil fremme mindst et aspekt af bæredygtighed uden at kompromittere andre aspekter.

Arbejdsgruppen har ikke ønsket at foretage en prioritering af forslagene, ligesom der heller ikke nødvendigvis er en samlet arbejdsgruppe bag hvert eneste forslag. Afsnittet skal altså læses som et katalog, man kan lade sig inspirere af, når de fremtidige vilkår for kystfiskeriet skal forhandles og besluttes.

Som udgangspunkt kan alle forslag gennemføres som enkeltstående indsatser. Hvor det ikke er tilfældet, er der gjort eksplicit opmærksomt på det.

Hvor et forslag tydeligt og entydigt er rettet primært mod et bestemt aspekt af bæredygtighed (miljømæssigt, økonomisk eller socialt), er dette angivet. Forslag, der i deres natur retter sig mod to eller alle tre bæredygtighedsaspekter, er samlet under "Tværgående forslag".

Arbejdsgruppen forholder sig ikke til administrative, statsfinansielle eller erhvervsøkonomiske konsekvenser af forslagene.

Overblik over forslag:

Tværgående forslag

1. Styrket markedsføring af kystfiskeriet, fx gennem en mærkningsordning
2. Etableret grundlag for lokal afsætning af kystfiskernes fisk og fiskeprodukter ved landingssteders/mindre havnes nærområder
3. Styrket regionalt samarbejde om kystfiskeri
4. Mindre administrationsbyrder for kystfiskeriet
5. Udnyttet potentiale i turisme til afsætning af kystfisk og udvikling af havnemiljøer i mindre havne
6. Tre alternative kystfiskerordninger:
 - a) En ny kystfiskerordning for fiskeri med bæredygtige redskaber
 - b) En ny kystfiskeordning med styrket bæredygtighedsprofil
 - c) En ny kystfiskerordning – for aktive fiskere

Miljømæssige forslag

7. Analyse af udviklingen i kystnære fiskebestande
8. Konsolidering af det videnskabelige arbejde med udvikling af en model for miljømæssig bæredygtighed i fiskeriet
9. En styrket indsats mod sæler og skarver

Økonomiske forslag

10. Forbedret adgang til støtte af initiativer, der styrker kystfiskeriets værdikæde
11. Forbedrede betingelser for finansiering til kystfiskeriet
12. Netværk til at fastholde og udvikle af havnemiljøer
13. Forbedrede skattemæssige tiltag

Sociale forslag

14. Støtte til rekruttering af yngre fiskere
15. Styrket sikkerhed og arbejdsmiljøet i kystfiskeriet
16. En statslig kystkvotefond

5.1. Tværgående forslag

Forslag 1	Styrket markedsføring af kystfiskeriet, fx gennem en mærkningsordning
Motivation	<p>Flere og flere forbrugere efterspørger lokale produkter. Det har stor betydning for forbrugerne at vide, hvor produktet kommer fra, hvordan det er tilvejetragt, og hvordan det er behandlet. Bæredygtighed er et vigtigt parameter for denne forbrugergruppe. Også turister efterspørger lokale smagsoplevelser på egnsspecialiteter.</p> <p>Denne forbrugertendens kan kystfiskeriet bruge konstruktivt ved at styrke forbrugerrettet bæredygtighedskommunikation. Det kan fx ske gennem en mærkningsordning, hvor kystfiskeriet skaber større synlighed og kendskab blandt forbrugerne omkring kystfiskeriets produkter.</p> <p>Derudover kan en mærkningsordning skabe større afsætning af fisk, der er fanget kystnært. Fokus skal være på den gode historie om det lokale bæredygtige kystfiskeri, så forbrugerne lettere afkoder produktets oprindelse, fangstmetode og ikke mindst historien om den lokale kystfisker. Endelig er nærhed til producenten også med til at øge forbrugernes tillid til produktet.</p>
Principper	<p>En mærkningsordning for kystfiskeriet skal være troværdig, hvilket betyder, at den skal bygge på principper, som kystfiskeriet kan efterleve.</p> <p>Principperne for markedsføring af kystnært, bæredygtigt og skånsomt fiskeri skal være så klare, at det er tydeligt for forbrugerne, at de får en unik vare med en skarp lokal, bæredygtig og miljømæssig profil. Mærkningsordningen kan være et supplement til den nuværende MSC-ordning (Marine Stewardship Council).</p>
Handlinger	<p>Udviklingen af et selvstændigt kystfiskermærke vil kræve en betydelig indsats:</p> <ul style="list-style-type: none">• Der skal udvikles retningslinjer. Det forventes, at der i Fiskeriudviklingsprogrammet vil være mulighed for at kunne give støtte til udvikling af et mærke.• Det skal præciseres, hvad mærket skal brandes på, som adskiller kystfiskeri fra det øvrige fiskeri. Bæredygtighed og skånsomhed er vigtige parametre.• Tilmelding til kystfiskerordningen kan evt. være et kriterium for at bruge mærket.

Forslag 2	Etableret grundlag for lokal afsætning af kystfiskernes fisk og fiskeprodukter ved landingssteders/mindre havnes nærområder
Motivation	<p>Et netværk for nye afsætningskanaler kan være med til at øge afsætningskanalerne for fisk fanget fra kystfiskeriet. Netværket kan tilbyde en bred vifte af friske lokale produkter direkte til detailhandlen, herunder fiskehandlere, catering, storkøkkener, restauranter og fx skoler (hjemkundskab).</p> <p>Fordelen ved at være flere kystfiskere i et fælles netværk er, at netværket kan tilfredsstille efterspørgsel og tilbyde større sortiment, hvilket er attraktivt for aftagere. Netværket kan samarbejde om fx afhentning fra forskellige havne, kølevogn og distribution, hvilket vil spare den enkelte kystfisker for at have alle udgifter selv.</p>
Principper	<p>Netværket skal favne alle interesserede fra kystfiskersegmentet. Det kan overvejes, om netværket primært skal have regionalt ophæng, som fx fødevarerenetværket på Bornholm.</p> <p>Den enkelte fisker har en etableret afsætningskanal – en transportør, der bringer fisken til fiskeauktion, en samlecentral eller opkøber, der aftager fisken, eller andet. Det vil derfor være forbundet med betydelig økonomisk risiko for fiskeren at overgå til et nyt afsætningssystem. Derfor vil det være en udfordring for et kommende netværk at sikre gode vilkår, så det er attraktivt for fiskerne at deltage.</p> <p>Et lokalt fiskesalg etableret i fællesskab vil desuden betyde et samarbejde mellem de tilknyttede fiskere, hvilket er en ny, uprøvet struktur. For at opnå accept og tilslutning skal det samlede koncept derfor bestå af en for fiskerne troværdig kombination af plan, konsulentstøtte og økonomisk støtte.</p>
Handlinger	<ul style="list-style-type: none"> • Netværket skal agere som fortalere for kystfiskeriets produkter til afsætningskanaler og tage kontakt til potentielle samarbejdspartnere. • Det skal afsøges, hvorvidt der er interesse for deltagelse i netværk for nye afsætningskanaler i kystfiskeriet. • Der skal formuleres retningslinjer for netværket, så alle kender betingelserne for deltagelse. Følgende initiativer skal gennemføres for at sikre forslaget:

- Etablere et fælles varemærke, herunder fastlægge kriterier, jf. forslag 1.
- Udarbejde koncept og manual med markedsføringsplan til brug for den lokale implementering af konceptet, jf. forslag 1.
- Etablere en internetportal med de nødvendige faciliteter til at servicere fiskesalget.
- Identificere, hvilke kurser i hygiejne, fiskehåndtering mv. fiskeren skal gennemføre for at opnå rettighed til at levere/sælge. Yderligere skal kurserne udvikles og tilbydes.
- Tilbyde konsulentassistance i forbindelse med den lokale opstart af salgsvirksomheden og salgsaktiviteten, herunder assistance til op søgende kontakter til storkunder (fiskehandlere, storkøkkener mv.)
- Etablere støttemuligheder til konceptudvikling og lokale investeringer, herunder salgssted, inventar, maskiner mv.
- Lave en kortlægning af, hvilke lokale initiativer der allerede er foretaget – så der bygges videre på tidligere erfaringer.
- Det kan undersøges, hvilken rolle Danske Fiskehandlere kan spille i initiativet.


Forslag 3	Styrket regionalt samarbejde om kystfiskeri
Motivation	<p>"Det nære" er en af kystfiskeriets styrker. Der er en generel fødevaretendens, der ses mange steder i verden, som går i retning af, at forbrugerne efterspørger regionale varer. Der er afsætning i produkter, der er lokalt dyrkede, særlige for regionen osv.</p> <p>Det giver kystfiskeriet en bane at spille på, hvis erhvervet bliver bedre til at dyrke det lokale og regionale.</p> <p>Der er i fiskeriet generelt begrænset tradition for at arbejde på tværs af sektorer, men i mange regioner er der et uforløst potentiale, når det gælder om at tage det regionale og lokale perspektiv skridtet videre og bruge et brand til at løfte beskæftigelsen i en hel region.</p> <p>Med afsæt i et bæredygtigt og lokalt forankret kystfiskeri skal der udvikles en model for regionale samarbejder, der skaber synergi og vækst på tværs af sektorer.</p>
Principper	<p>Regionalt samarbejde på tværs af sektorer bør bygge på tre centrale principper:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbejdet bør tage afsæt i det, der allerede er en styrke i regionen. Det, der gør regionen unik. 2. Samarbejdet bør fokusere på et kundeperspektiv. Hvad er det, der i særlig grad efterspørges i regionen, og hvilken rolle kan kystfiskeriet spille i at levere det, som borgerne, turisterne og de beslægtede sektorer efterspørger? Kystfiskerne skal kigge udad mod markedet i bredeste forstand. 3. For kystfiskeriet er der en oplagt mulighed i at sætte bæredygtighed i centrum i de lokale samarbejder. Kystfiskeriet kan levere lokale fisk, der er fanget skånsomt. Hvordan kan det værditilbud overføres til andre dele af værdikæden, eksempelvis vedvarende energi på havnene osv.?
Handlinger	<p>Der skal formuleres en model for regionalt samarbejde, der:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tager afsæt i potentialer. Potentialerne skal kortlægges, så det identificeres, hvor i Danmark der er et uforløst potentiale på tre parametre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tilstedeværelse af de rette betingelser for etablering af erhvervsklynger, dvs. de rette virksomheder, den rette viden

og det rette politiske klima, herunder lokalpolitisk interesse.

- Tilstedeværelse af et markedspotentiale. Det kan både være i form af turismemuligheder, men i høj grad også i forhold til opland.
- Tilstedeværelse af et unikt værditilbud. Der bør startes en udvikling ved først at skabe succes i regioner, hvor der er unikke metoder, produkter eller lignende at bygge videre på.
- Tager afsæt i erfaringer. Bl.a. fødevarer-netværket på Bornholm har allerede i en del år arbejdet med at fremme "Fisk, hav og havne" i regi af aktionsgruppen "LAG-Bornholm". Der bør tages initiativ til mere formaliseret videndeling for regionale aktører og kystfiskerhvervet, eksempelvis i form af konferencer og tematiserede netværk, så erfaringerne kan blive delt.
- Tager afsæt i eksisterende muligheder. Når det gælder regionalt samarbejde, er der en del veje, som kan forfølges. Eksempelvis landdistriktsmidlerne.

Forslag 4	Mindre administrationsbyrder for kystfiskeriet
Motivation	<p>Administrationsbyrden for kystfiskeriet skal lettes, idet mindre fartøjer med typisk én person om bord har svært ved at afse tid til meldinger og indberetninger.</p> <p>Der skal være færre regler, så det bliver mere fleksibelt at være kystfisker. Efter arbejdsgruppens vurdering vil færre administrationsbyrder og enklere kontrolregler samtidig gøre det mere attraktivt at være kystfisker.</p>
Principper	<p>I kystfiskeriet skal regelforenkling i videst mulig omfang tilstræbes, idet man ved indførelse af nye administrative regler må overveje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Om reglerne er nødvendige og hensigtsmæssige for fartøjer i kystfiskersegmentet. 2. At udarbejde en ordning, hvor kystfiskere, der fisker mere bæredygtigt, får færre administrative regler at følge, så der er et positivt incitament til mere bæredygtigt kystfiskeri. 3. At gøre kontrolregler for kystfiskeriet enklere og dermed være en bonus i forhold til andet erhvervsfiskeri. Der bør fx være lempeligere regler vedr. farvandsskifte.
Handlinger	<p>Der bør undersøges, hvordan regelsættet og administrationen for kystfiskeri kan gøres enklere for kystfiskersegmentet som incitament til mere bæredygtigt fiskeri i en kystfiskerordning.</p> <p>Det foreslås at se på følgende regler bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meldinger om farvandsskifte • Afgangsmeldinger • Endelig melding om fangst ved ankomst (plusmeldinger). • Vejning

Forslag 5	Udnyttet potentiale i turisme til afsætning af kystfisk og udvikling af havnemiljøer i mindre havne
Motivation	<p>Turismen i Danmark er i 2010 beregnet til at have genereret en omsætning på ca. 75 mia. kr. og en beskæftigelse svarende til næsten 109.000 årsværk.</p> <p>Heraf er kystturismen, defineret som al turisme i Danmark undtagen i Hovedstadsområdet og de tre store bykommuner, Aarhus, Odense og Ålborg, beregnet til at have genereret en omsætning på knap 34 mia. kr. og en beskæftigelse på knap 70.000 årsværk.</p> <p>I udviklingen af turismen i Danmark, herunder specielt udviklingen af kystturismen, har både Videncenter for Kystturisme og VisitNordjylland valgt at fokusere udviklingen på et begrænset antal feriesteder og mini-destinationer, som anses at have stort vækstpotentiale, snarere end at sprede udviklingsindsatsen for tyndt. Derfor fokuserer de to store EU-finansierede udviklingsprojekter indsatsen på 20 særlige feriesteder under Videncenter for Kystturisme og 13 kystferiebyer under VisitNordjylland, hvoraf seks er sammenfaldende.</p>
Principper	<p>Det overordnede mål er at fastholde og skabe arbejdspladser i kystfiskeriet og bevare levende og alsidige havnemiljøer, bl.a. til gavn for den nationale og internationale turisme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Et levende havnemiljø skal udvikles og bevares, da det har generel stor attraktionsværdi for turister i både små og store fiskerihavne. 2. Kystfiskeri og tilhørende havnemiljø, herunder direkte salg til turister, indarbejdes i turismekommunikationen for alle relevante feriesteder, herunder særligt de 27 fokusdestinationer udpeget af Videncenter for Kystturisme og VisitNordjylland.
Handlinger	<p>For at udnytte potentialet i turisme til afsætning af kystfisk og udvikling af havnemiljøer i mindre havne skal følgende igangsættes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablering af frivillig ordening for havne kendetegnet ved kystfiskeri, hvor havne kan tilmelde sig en ordening som kystfiskerhavn, der prioriteres ved tildeling af tilskud, og hvor havnene som følge heraf vil være underlagt forpligtelser vedrørende faciliteter og havnemiljø. • Der arbejdes for, at det kommende fiskeriudvik-



lingsprogram kan understøtte turismen i havnemiljøer til gavn for kystfiskerne, herunder gennem ordningen om bæredygtig udvikling af fiskeriområder (LAG-ordningen).

Der er udarbejdet tre alternative forslag til kystfiskerordninger, som repræsenterer forskellige, men alle holdninger i arbejdsgruppen.

Forslag 6a	En ny kystfiskerordning for fiskeri med bæredygtige redskaber
Motivation	<p>Naturskånsomt fiskeri fra mindre fartøjer er en del af dansk kultur, og de mindre fartøjer skaber beskæftigelse. Samtidig er dette fiskeri mere skånsomt for naturen i havet. Indførelse af FKA har betydet, at det naturskånsomme fiskeri er i fare for helt at forsvinde. Den nuværende kystfiskerordning har ikke formået at bremse denne udvikling, og der er derfor brug for en ekstraordinær indsats for at vende denne afvikling til en udvikling.</p> <p>En ny kystfiskerordning med en unik profil og med fokus på det bæredygtige og fiskeriets kultur vil ophæve de mange tvetydigheder og modsigelser i den nuværende definition af en kystfisker og i kystfiskerordning. En kystfiskerordning med mange fordele vil gøre ordningen attraktiv og til en motor for bæredygtighed – og dermed være et essentielt bidrag til at opnå de pejlemærker, som arbejdsgruppen er blevet enige om. Den unikke naturskånsomme profil vil gavne segmentets selvforståelse og sammenhold, samt giver fiskere i ordningen en mulighed for at sælge deres produkter med en stærk miljømæssig og social profil, der med støtte fra de grønne organisationer vil gavne omsætningen i det naturskånsomme kystfiskeri, naturen i havet og branchens image.</p>
Principper	<p>Kystfiskerordningen, som den er i dag, omfatter både bundtrawl og naturskånsomme redskaber, store og små fartøjer. For mange mindre fartøjer har ordningen haft begrænset økonomisk betydning, hvilket ikke gør ordningen attraktiv. For især de store fartøjer betyder kystfiskerordningen en ikke uvæsentlig tildeling af ekstra gratis kystfisk.</p> <p>Den store spredning i den nuværende kystfiskerordning betyder, at segmentet i dag ikke er homogent eller udgør en samlet niche – og derfor har divergerende interesser og behov. Der er en tendens til, at mindre fartøjer, der fisker skånsomt, sælger deres fartøj med dertil hørende kvoter til større trawlere. Dette dræner kystfiskeriet for kvoter – og flytter flere kvoter væk fra lokalområder og væk fra det naturskånsomme fiskeri.</p>

	<p>Det skal derfor sikres, at kystfiskerordningen gøres mere attraktiv for mindre fartøjer.</p>
<p>Handlinger</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kun fartøjer under 15 meter på maks. 25 tons, som fisker med passive redskaber samt semi-passive redskaber som snurpenot og snurrevod med tynde tove, kan tilmelde sig ordningen. • Ordningen etableres som en permanent ordning. • Ordningen tilføres flere mængder end i dag, og så af andre arter end i dag, hvor kun torsk og tunge er med i ordningen. • Kystfiskermængderne af fisk placeres i en statslig kvotefond. • Hvis et fartøj ikke opfisker sin kvote, går disse mængder tilbage til den statslige kvotefond. Det er ambitionen, at kvotefonden fortsat vokser og på sigt bliver så stor, at det for fartøjer i kystfiskerordningen bliver uden betydning at have egne fartøjskvoteandele (FKA'er), og derfor ikke behøver underkastes regler om køb og salg og udlejning. • Der reserveres midler i den kommende Fiskerifond til at støtte en mærkningsordning for skånsomt fangede fisk af en høj kvalitet fra fartøjer i kystfiskerordningen. • Skattesystemet ændres, så fiskere, der er tilmeldt kystfiskerordningen, får et større fiskerfradrag, og så der ikke skal betales skat ved første gangssalg af kvoter, hvis der sælges til en fisker i kystfiskerordningen. • På sigt kan fastsættes, at kun kystfiskere må fiske i bestemte områder.

Forslaget er udarbejdet af: Greenpeace, Danmarks Naturfredningsforening, OCEANA, Landforeningen Levende Hav, Danmarks Fiskehandlere og mindretallet i kystfiskerudvalget

Forslag 6b	En ny kystfiskerordning med styrket bæredygtighedsprofil
Motivation	Der skal være diversifikation i dansk kystfiskeri. Visionen er et bæredygtigt kystfiskeri, hvor økonomiske, miljømæssige og sociale hensyn går op i en højere enhed. Et fiskeri, som evner at skabe omsætning og arbejdspladser under hensyn til miljøet og med et stærkt bidrag til liv og vækst i områder af Danmark, hvor der er brug for udvikling.
Principper	<p>Det skal sikres, at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. en ny kystfiskerordning ikke kun har fokus på mere skånsomme redskabsmetoder. 2. fiskerne kan se en økonomisk fordel i at deltage i ordningen. <p>Dette vil blive vanskeliggjort, hvis det fra ordningens start fastlægges, at kun fx garnredskaber kan benyttes i kystfiskerordningen, da en stor del af de nuværende fartøjer i ordningen derved vil blive udelukket fra ordningen.</p>
Handlinger	<p>Kystfiskerordningen bør indeholde følgende kriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimum 80 % af fangstrejserne skal være på maks. 48 timer. • Ingen begrænsning på fartøjers længde. • Et styrket fokus på brugen af bæredygtige redskaber, fx en opdeling i mere skånsomme og mindre skånsomme redskaber, som afspejles i kvotetildelingen, hvor der tildeles større tillæg til de fartøjer, som er placeret i den mest skånsomme kategori. • Redskaber, som placeres i kategorien mindre skånsomme redskaber, kan i løbet af ordningens løbetid rykkes til kategorien for skånsomme redskaber, hvis det kan dokumenteres, at redskaberne er blevet forbedret så meget, at de kan betegnes som mere skånsomme. • Man kunne overveje at øge incitamentet til at skifte til de mere skånsomme redskaber ved i løbet af ordningens løbetid gradvist at øge tildelingen til den skånsomme kategori og nedsætte tillægget til den mindre skånsomme kategori. • Ordningen etableres for en længere periode end i dag, fx en 5-årig periode. • Øgning af mængder og arter af fisk, der tildeles kystfiskere i ordningen. • Tildelingsmetoden ændres. I dag får man et tillæg, som afhænger af størrelsen på ens fartøjs kvoteandele. I stedet kunne man fx tildele mængderne ligeligt til de fartøjer, som er med i

ordningen, hvilket vil gavne de mindre fartøjer i ordningen.

- Stille krav om at kystfiskermængderne kun kan udlejes til andre kystfiskere, dog med mulighed for selv at bestemme, hvilke kvoter man ønsker at tilmelde ordningen og få tillæg for. De kvoter, som ikke tilmeldes ordningen, kan fortsat udlejes til ikke-kystfiskere. På den måde sikres, at kvoterne kan opfiskes og sikre en indtægt til ejeren af kvoteandelen.

Forslag 6c	En ny kystfiskerordning – for aktive fiskere
Motivation	<p>Det er vigtigt, at der gøres en indsats for at bevare og udvikle et bæredygtigt og aktivt kystnært fiskeri i Danmark.</p> <p>Det er også vigtigt, at det kystnære bæredygtige fiskeri placeres som en vigtig brik til at sikre fortsat liv i fiskerihavnene – store såvel som små havne. Hvis kystfiskerne skal være en betydningsfuld brik til at udvikle bæredygtigt kystnært fiskeri, medvirke til at skabe liv i havne og lokalområder er det vigtigt, at kystordningen bliver attraktiv og kan tiltrække de fiskere, der fisker kystnært. For at sikre og for at understrege at fiskeriet er bæredygtigt skal tilstræbes, at op mod 80 % af de fangede fisk fra kystfiskeriet er MSC-certificeret. Desuden skal undersøges, om der kan skabes ekstra værdi for det kystnære fiskeri ved at etablere et "kystfisk-mærke".</p> <p>For mange kystfiskere – som jo er alene på fartøjet – er det administrative besvær en stor byrde og ofte den afgørende årsag til ophør. Stadig flere krav om indrapportering med detaljerede meldinger betyder, at det frie liv som fisker tynges at stadigt mere administrativt arbejde, som harmonerer dårligt med mange timers fiskeri.</p> <p>Tilsvarende skal undersøges om og hvordan der kan etableres lokale og regionale afsætningskanaler, som kan understøtte det bæredygtige aktive kystfiskeri.</p> <p>For at få en ordning der gør en forskel, bliver det vigtigt at etablere en ordning, som ikke ekskluderer kystfiskere, men i stedet inkluderer kystfiskere. Derfor skal ordningen ikke udelukke fartøjer, som i dag kan deltage i ordningen. Tværtimod vil det være positivt, hvis flere fiskere vil blive tiltrukket af den nye ordning.</p> <p>Det er væsentligt at sikre, at deltagerne er aktive fiskere – og derfor skal det sikres, at det er de aktive fartøjer, der får kystfiskertillæg.</p>
Principper	<p>Det er vigtigt, at en ny kystfiskerordning har fokus på, at fiskerne kan se en fordel i at deltage i ordningen. For at sikre dette er det vigtigt, at vilkårene for at deltage i ordningen er attraktive uden at</p>

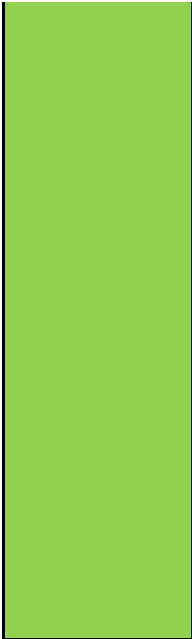
	<p>være ekskluderende, da det ellers vil blive en meget lille ordning med få deltagende fartøjer, hvilket ikke vil være gavnligt for havnene, der er afhængige af fiskefartøjerne.</p> <p>Det er vigtigt, at der bliver en markant reduktion af det administrative besvær.</p>
<p>Handlinger</p>	<p>Fiskeriregulering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Som et centralt omdrejningspunkt for ordningen indføres et aktivitetskrav, så man kun får tildelt kystfiskertillæg, hvis fartøjet har opfisket en vis del af sine årsmængder, fx 80 %. • Minimum 80 % af fangstrejserne må maksimalt være på 3 dage. • Ordningen etableres for en 3-årig periode. • Med det nævnte aktivitetskrav er der ikke behov for restriktioner på leje, da lejemængderne under alle omstændigheder vil blive små. • Fartøjer, der deltager i ordningen, må maks. være 17 meter. <p>Andre prioriteter</p> <ul style="list-style-type: none"> • MSC-certificering af de vigtigste arter, kystfiskerne fanger. MSC-certificering suppleres evt. af et "Kystnært-mærke". • Der skal ske en markant reduktion i det administrative besvær – især melderegler og reglerne i relation til logbogsindberetninger må saneres. • Forhøjelse/fordobling af Havfradrag. Havfradraget er især til fordel for mindre fartøjer/fartøjer, som baserer fiskeri på endagsfiskeri. • Tilskud til fornyelse og forbedring af kystfiskerflåden med henblik på at forbedre sikkerhed og arbejdsmiljø om bord på fartøjerne. • Tilskudsordning, der kan gøre det attraktivt for kystfiskerfartøjerne at have lærlinge om bord. • Etablering af lokale og/eller regionale afsætningskanaler.

Forslaget er udarbejdet af: Danmarks Fiskeriforening, Danske Fiskeres Producentorganisation, Skagenfiskernes Producentorganisation, Danmarks Pelagiske Producentorganisation og flertallet af kystfiskerudvalget.

5.2. Miljømæssige forslag

Forslag 7	Analyse af udviklingen i kystnære fiskebestande
Motivation	Danske erhvervsfiskere har observeret en drastisk nedgang i den kystnære forekomst af en række fiskearter.
Principper	<p>En analyse af udviklingen i kystnære fiskebestande kan afdække problemets omfang og dets årsager, som evt. kan anvendes til at finde frem til en strategi for videre tiltag til mulig gavn for kystfiskeriet.</p> <p>Der kan bl.a. ydes tilskud fra Fiskeriudviklingsprogrammet til et projekt til analyse af udviklingen i kystnære fiskebestande.</p>
Handlinger	<p>Der skal etableres en række projekter og samarbejder for at løfte forslaget:</p> <ul style="list-style-type: none">• Der iværksættes et projekt, som har til formål at afdække, hvor store ændringerne i forekomster af kystnære fiskearter har været og identificere mulige biologiske og fysiske forklaringer herpå. I den forbindelse foreslås det at afdække, om andre forhold end fiskeri (fx forurening) påvirker havets økosystem, og at disse forhold sættes i relation til fiskeriets påvirkning.• Der laves i samarbejde med Danmarks Fiskeriforening en systematisk indsamling af information fra kystfiskere og andre kilder om, hvilke fisk, sæsoner og år det drejer sig om. Der ventes udarbejdet en samlet syntese af problemstillingens udbredelse, en beskrivelse af eventuelle årsags-sammenhænge, en opgørelse over mulige tiltag og en plan for, hvorledes en mere omfattende forskningsundersøgelse kan iværksættes.

Forslag 8	Konsolidering af det videnskabelige arbejde med udvikling af en model for miljømæssig bæredygtighed i fiskeriet
Motivation	Miljøskånsomhed og bæredygtighed er vigtige parametre for kystfiskeriet, og det videnskabelige grundlag for at træffe beslutninger herom skal være fyldestgørende og opdateret.
Principper	<p>Fiskeriets miljøpåvirkning afhænger af, hvor og med hvilken intensitet de forskellige redskaber anvendes og af de enkelte redskabers miljøskånsomhed. I DTU Aquas notat "Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri" er det ikke kvantificeret, hvor stor påvirkningen er af forskellige bundtyper og habitater. Det beskriver heller ikke de muligheder, der er for at nedsætte påvirkningen ved at modificere redskaberne, så de bliver mere miljøskånsomme.</p> <p>Modellen for miljømæssig bæredygtighed i fiskeriet skal indeholde:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiskeriredskabers påvirkning af forskellige bundtyper og habitater. 2. Muligheder for at nedsætte påvirkningen ved at modificere redskaberne, så de bliver mere miljøskånsomme. 3. Konkret viden om bifangsten af havfugle og havpattedyr i garnfiskeriet i de indre danske farvande. 4. En kortlægning af den voksende sælbestands påvirkning af og interaktion med redskaberne. Endelig vil det være hensigtsmæssigt at undersøge om det nuværende regelsæt for fiskeriet på nogle områder modvirker en reduktion af miljøpåvirkningen.
Handlinger	<p>DTU Aqua har udarbejdet et notat om dansk fiskeris bæredygtighed, som på enkelte punkter bør udbygges, så kystfiskeriets miljøpåvirkning bedre kan belyses. Det foreslås derfor at iværksætte analysearbejde, der følger op på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De forskellige afværgeforanstaltninger og ændringer, der kunne gøre de forskellige redskaber mere miljøskånsomme, fx via nedsat brændstofforbrug, reduceret bifangst eller reduceret bundpåvirkning. • Beregninger af, hvor stor en andel af forskellige bundhabitaters areal i de danske farvande der årligt påvirkes af bundslæbende redskaber.

- 
- Kvantificere bifangsten af fugle og havpattedyr i garnfiskeriet i de indre danske farvande for at tilvejebringe viden, som kan bruges til at fastsætte en øvre grænse for indsatsen i et miljøskånsomt og bæredygtigt dansk garnfiskeri.
 - Kortlægge problemerne i forbindelse med sælers interaktion med forskellige fiskeredskaber og den trussel, som de udgør for et rentabelt garnfiskeri.
 - Undersøge om det nuværende regelsæt på nogle områder modvirker en reduktion af fiskeriets miljøpåvirkning.
 - Udrede hvad der er forsøgt og dokumenteret af praktiske afværgeforanstaltninger overfor sæler og skarvers interaktion med fiskeredskaber – både i Danmark og i udlandet, jf. forslag 9.

Forslag 9	En styrket indsats mod sæler og skarver
Motivation	Sæler og skarver hører hjemme i den danske natur. Sælerne har ingen naturlige fjender i danske farvande og skarver kun få. De konkurrerer til dels med fiskeriet om de tilgængelige fiskeressourcer og tager eller skader fisk fanget i faststående redskaber. Sæler kan desuden gøre skade på fiskegrejet. Derfor udgør store bestande af sæler og skarver en udfordring for fiskeri med passive redskaber, især garnfiskeriet.
Principper	<p>Både spættet sæl og skarv kan efter vildtforvaltningsloven reguleres som skadevoldende vildt ved fungerende fiskeredskaber efter tilladelse fra Naturstyrelsen.</p> <p>Der skal foreligge dokumenteret viden om, hvilke praktiske og indretningsmæssige afværgeforanstaltninger der er afprøvet og dokumenteret for de relevante faststående fiskeredskaber, såvel i Danmark som i udlandet, før ændringer i de gældende forvaltningsplaner og regler for regulering af skadevoldende vildt overvejes.</p> <p>Hvis ændringer i den nugældende forvaltning kommer på tale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal regulering af især sælbestanden foregå kontrolleret for at undgå skamskydning under de jagtmæssigt vanskelige forhold til havs. • Kan det visse steder – på trods af eksisterende tiltag til reducere af skarvbestanden i Danmark – være nødvendigt med yderligere tiltag for at holde bestanden nede på et acceptabelt niveau.
Handlinger	<p>Der skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snarest iværksættes en udredning af, hvilke praktiske og redskabsmæssige afværgeforanstaltninger der er afprøvet og dokumenteret i Danmark og udlandet i forhold til sæler og skarver, og hvilke foranstaltninger der yderligere kan tænkes afprøvet og dokumenteret. • På basis af denne udredning overvejes, hvorvidt ændringer i gældende forvaltning af spættet sæl og skarv er nødvendig.

5.3. Økonomiske forslag

Forslag 10	Forbedret adgang til støtte af initiativer, der styrker kystfiskeriets værdikæde
Motivation	<p>Indsatsen skal forbedre kystfiskeres muligheder for at drage nytte af de generelle tilskudsordninger.</p> <p>En forbedret adgang til støtte af initiativer skal ligeledes styrke sammenhængen mellem kystfiskeri og øvrige erhverv, hvor der kan opnås synergi.</p>
Principper	<p>Fiskeriudviklingsprogrammet 2014-2020 skal bidrage til at styrke kystfiskeriets værdikæde gennem støtteordninger indenfor bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investeringer i bæredygtige fiskerimetoder og redskaber • Netværksdannelse og klynger • Rådgivning • Arbejdsmiljø • Logistik • Markedsforanstaltninger • Diversificering af økonomien for kystfiskere gennem inddragelse af andre sektorer. <p>Hvis en investeringsstøtteordning designes alene med det formål at opnå en sektorgenerisk effekt, fx på miljø, eller kvalitet, er der risiko for, at mindre fartøjer – herunder kystfiskerfartøjer, som foretager mindre investeringer – i en projektudvælgelse i forhold til effekt vil score lavere end store projekter.</p> <p>Der bør være en særlig prioritering af kystfiskere, der fisker mere skånsomt, i udformningen af relevante støtteordninger.</p>
Handlinger	<p>For at forbedre kystfiskeriets adgang til støtte af initiativer, der styrker kystfiskeriets værdikæde, foreslås gennem fx Fiskeriudviklingsprogrammet og ”Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram” (GUDP) følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansættelse af en kystfiskerfacilitator, som skal informere og rådgive om muligheder i tilskudsordningerne i Fiskeriudviklingsprogrammet og GUDP samt bidrage til netværk og klyngedannelser. • Det skal afdækkes, hvordan støtteordninger kan formuleres, så der opnås størst mulig effekt (omfattende sociale hensyn) i forhold til kystfiskeriet mv. • Tilskudsordninger designes, så der gives mulighed for særlig prioritet til skånsomt fiskeri og infrastruktur i forbindelse hermed.

Forslag 11	Forbedrede betingelser for finansiering til kystfiskeriet
Motivation	<p>Der er væsentlige etablerings- og driftsudgifter forbundet med fiskeri, fx køb af fartøj, udstyr/redskaber og kvoter. Disse kan udgøre en barriere for personer, der ønsker at etablere sig som fiskere og for udviklingen af fiskeriet, herunder mere skånsomme fiskerimetoder.</p> <p>Fordelene ved at være kystfisker – herunder at have privilegier såsom at have sit eget fartøj, selv planlægge sin arbejdsdag og være ”sin egen herre” bremser af muligheder for og udgifter til at hjemtage lån til finansiering af fartøj, fiskerirettigheder og udstyr. Hvis finansieringsmulighederne forbedres, vil det også influere positivt på at tiltrække nye til kystfiskeriet, jf. anbefaling 14 om rekruttering.</p>
Principper	<p>Udfordringen for fiskerierhvervet ved etablering og udvidelse af fiskerivirksomhed skyldes blandt andet, at fiskerierhvervet hverken har mulighed for at optage fast forrentede obligationslån baseret på fast ejendom eller andre langfristede fastforrentede lån.</p> <p>Med Kreditpakken fra november 2012 blev der indført ”små vækstkautioner”. Under Vækstfonden etableres mulighed for vækstlån for iværksættere. Ordningen vil primært styrke adgangen til finansiering for en gruppe iværksættere, der har et relativt stort finansieringsbehov (over 2 mio. kr.), og som ikke kan stille tilstrækkelig sikkerhed. Denne gruppe falder uden for Vækstfondens eksisterende ordninger. For at sikre størst mulig anden medfinansiering forudsættes det, at der opnås mindst 25 % privat medfinansiering pr. vækstlån.</p> <p>Med henblik på yderligere at lette navnlig de små og mellemstore virksomheders adgang til finansiering er der i aftaler om vækstplan endvidere enighed om, at markedet for udstedelse af erhvervsobligationer i Danmark styrkes. Dermed styrkes et markedsbaseret alternativ til bankfinansiering. Det sker ved, at der skabes mulighed for dels at anvende repræsentanter i forbindelse med obligationsudstedelser, og dels at bankerne kan udstede obligationer på grundlag af en portefølje af erhvervsudlån.</p> <p>En øget kapitalisering af fiskerirettigheder skal undersøges.</p>
Handlinger	<p>For at skabe bedre betingelser for låne- og finansieringsmuligheder for kystfiskeriet kan følgende etableres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning ved facilitator til kystfiskere om Udvik-

lingspakken og Kreditpakken.

- Se på muligheder i Kreditpakken for at få Vækstlån (efterstillede lån) for fiskerierhvervet.
- Se på muligheder i Vækstplan DK, hvor regeringen til efteråret vil fremsætte lovforslag, der skal bidrage til at understøtte udviklingen af et kommercielt bæredygtigt marked for erhvervsobligationer og udstedelse af obligationer fra pengeinstitutter med sikkerhed i puljer af erhvervslån – såkaldt "sekuritisering".

Forslag 12	Netværk til at fastholde og udvikle af havnemiljøer
Motivation	Fiskerierhvervet oplever generelt et fald i antallet af fiskefartøjer. Det giver færre fiskerirelaterede aktiviteter i havnene. Derudover ses en øget tendens til koncentration af landinger og fiskerirelaterede havneaktiviteter i færre, store og mellemstore havne. Uden aktiviteter i de små havne bortfalder eksistensgrundlaget for afledte erhverv, herunder turismeerhvervet..
Principper	<p>Under det kommende Fiskeriudviklingsprogram for perioden 2014-2020 vil det være muligt at understøtte "Community Led Local Development". Det vil sige en lokaldrevet udvikling, der understøtter de enkelte fiskeriområdernes udviklingsbehov, herunder kystfiskeriet.</p> <p>Der skal etableres et netværk, der skal bidrage til at bevare og udvikle velfungerende mindre fiskerihavne. Principperne for netværket skal omhandle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De havne, der deltager, skal forpligte sig til at tilbyde mindre fartøjer faciliteter på et passende niveau. På den måde kan fartøjerne udføre aktiviteter i forbindelse med landinger, opbevaring, afsætning, ophold, forsyning, håndtering og opbevaring af redskaber og grundlæggende service. 2. Ordningen bør være frivillig for mindre havne (selvejende havne og kommunale havne). 3. Der fastlægges et minimum for aktivitetsniveau og servicetilbud i form af: <ul style="list-style-type: none"> - Hjemmehørende fartøjer - Landinger - Faciliteter - Arealer.
Handlinger	<p>Det er nødvendigt at foretage følgende ved etablering af et netværk til at fastholde og udvikle havnemiljøer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handlingsplaner udarbejdes af ejerne af de havne, der ønsker at deltage i et kommende fiskeriudviklingsprogram. • Der reserveres tilskudsmidler til udvikling og investeringer. • Der tilbydes konsulentbistand eller en facilitatorfunktion for kystfiskere og kystfiskerihavne. • Kystfiskeriet får støtte gennem initiativer og projekter, der udvikler havnemiljøer og servicefaciliteter til gavn for kystfiskeriet, som fordrer til netværk, samarbejde og investeringer til gavn for kystfiskeriet. Det vil bidrage positivt til, at kystfiskeriet bliver kulturbærende element i områderne.

Forslag 13	Forbedrede skattemæssige tiltag
Motivation	<p>Skattemæssige forhold har betydning for kystfiskeriets rentabilitet og investeringer i ny-etablering som kystfisker.</p> <p>Derfor vil det gavne kystfiskeriet, hvis der bliver taget initiativ til at se på en forbedring af de skattemæssige tiltag.</p>
Principper	<p>Skattemæssige forbedringer reguleres i skattelovgivningen under Skatteministeriet. Der er en række områder, som kan revideres for at give kystfiskeriet bedre skattemæssige vilkår. Hverdagefradraget kan have en positiv betydning for rentabiliteten. Det har ikke været prisindeksreguleret siden indførelsen 1. januar 1993. Det kan også være et problem, at ejere af de mindre fartøjer ikke er interesseret i at købe kvoter. Det vil være en fordel for kystfiskeriet, hvis der ikke skal betales skat af førstegangssalg af kvoteandele til kystfiskere.</p>
Handlinger	<p>For at opfylde behovet for at imødekomme skattemæssige tiltag, der vil gavne kystfiskeriet, skal følgende igangsættes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatteministeriet foreslås at foretage prisindeksjustering af hverdagefradraget. <ul style="list-style-type: none"> • Alternativt foreslås igangsættelse af en undersøgelse, der afdækker omkostningerne for at hæve hverdagefradraget for fiskere. • Skatteministeriet foreslås at vurdere muligheden for skattefritagelse for indtægt ved førstegangssalg af kvoter til kystfiskere. <ul style="list-style-type: none"> • Alternativt foreslås igangsættelse af en undersøgelse, der afdækker omkostningerne for, at staten kan give fradrag for indtægt på salg af kvoter til fartøjer, der lever op til kravene i kystfiskerordningen.

5.4. Sociale forslag

Forslag 14	Støtte til rekruttering af yngre fiskere
Motivation	<p>Gennemsnitsalderen i fiskeriet er generelt relativt højt. Fiskerierhvervet ser en faldende tilgang af yngre fiskere. Dette forhold gælder også for kystfiskeriet. Det er svært for unge mennesker at komme ind i erhvervet pga. økonomiske barrierer ved etablering.</p> <p>De yngre generationer har flere kræfter og langt større mod til at foretage investeringer og initiativer, der rækker ud i tiden. Kystfiskersegmentet gør det ligeledes muligt at være en stor del af familielivet, da arbejdsdagen kan tilrettelægges, så det er muligt at være hjemme til fx at hente børn fra institutioner.</p> <p>De mindre fartøjer har svært ved at tiltrække lærlinge. Det skal være rentabelt at have en lærling om bord, så det ikke bliver en ekstraudgift for fiskeren at bidrage positivt til udviklingen af kystfiskeriet.</p>
Principper	<p>Fødevarerministeriet administrerer flere forskellige ordninger, som kan hjælpe yngre fiskere med at etablere sig:</p> <ol style="list-style-type: none">1. De såkaldte låne-FKA- og låne-IOK-ordninger og tildeling af sild til yngre fiskere.2. Under fiskeriudviklingsprogrammet er der mulighed for at give tilskud til yngre fiskeres førstegangsetablering.3. I forslaget til en ny Hav- og Fiskerifond 2014-2020 er der mulighed for at yde opstartsstøtte til yngre fiskere. <p>I dag skal et fartøj betale 8.250 kr. for at have en lærling pr. måned. Hvis det bliver fjernet – eventuelt ved et projekt mellem Fiskeafgiftsfonden og EFF/EMFF - vil det give flere unge i kystfiskeriet. En sådan kobling mellem den "statslige" fiskeafgiftsfond og EU-pengene fra EFF har tidligere været efterspurgt, men stødt på fortolkningsmæssige hindringer.</p> <p>Følgende skal ligeledes medtages i betragtningerne for bedre vilkår for rekruttering til kystfiskeriet:</p> <ol style="list-style-type: none">4. At tildele gratis fisk til nystartede kystfiskere under 40 år, der ønsker at få fod på egen båd. Det er dog vigtigt, at de gratis kystfiske-kvoter følger den nystartede fisker og dennes fartøj, så denne andel fisk ikke blot lejes ud af kystfiskersegmentet.5. Det skal være mindre økonomisk risikabelt at tilbyde lærlinge- og elevpladser samt at etablere sig som kystfisker. Nogle peger på, at 24-

	<p>timers-reglen gør det svært at betale for at have en lærling eller elev om bord. Det skyldes, at det ekstra overskud, der måtte være, ikke dækker lønnen.</p> <p>6. Det er også foreslået, at det at have en lærling om bord bør udløse en større "gratis" mængde fisk. På den måde mister fiskeren ikke penge ved at have en lærling om bord, og der vil være incitament til at tage en lærling om bord, så unge fiskere kan lære kystfiskeriet at kende. Det kunne være i form af særlig støtte til en lærlinge-ordning på mindre fartøjer.</p> <p>Principperne for bedre vilkår for rekruttering til kystfiskeriet skal medtage i betragtningen, at tildeling af flere mængder fisk til yngre fiskere betyder en omfordeling af allerede tildelte fisk til andre segmenter.</p>
Handlinger	<p>Det skal undersøges, hvorvidt der kan etableres bedre vilkår for rekruttering af yngre fiskere til kystfiskeriet med fokus på nedenstående:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning til yngre fiskere om Udviklingspakken og Kreditpakken, jf. anbefaling 12. • Flere fisk i ordning for låne-FKA til førstegangsestablerede fiskere i kystfiskerordningen. • Tilskud til forbedringer af fysiske forhold på mindre fartøjer, således at lærepladser bliver attraktive for lærlinge. • Tilskud til lærlinge på kystfiskerfartøjer. • Etablering af boligløsninger for lærlinge på kystfiskerfartøjer (pilotprojekt med B&U-ministeriet). • Rekrutteringsgrundlaget skal undersøges.

Forslag 15	Styrket sikkerhed og arbejdsmiljøet i kystfiskeriet
Motivation	<p>Sikkerhed og et godt arbejdsmiljø er vigtigt for alle erhverv – således også i kystfiskeriet. Kystfiskeri er som andet fiskeri et hårdt erhverv, hvor der kræves meget af fysikken hos fiskerne. Derfor er det vigtigt, at arbejdsmiljøet bliver optimeret, så arbejdskvaliteten øges.</p> <p>Det er ligeledes væsentligt at se på sikkerheden på vand og land. Det skal være sikkert at gå på arbejde for alle, der har tilknytning til kystfiskeriet. Derudover kan forbedringer af fartøjers indretning og redskaber også bidrage positivt til bedre arbejdsmiljø.</p>
Principper	Principperne for en styrkelse af sikkerhed og arbejdsmiljø i kystfiskeriet skal opfylde gældende arbejdsmiljøregler både indenfor det fysiske, det psykiske og sikkerhedsmæssige arbejdsmiljø.
Handlinger	<p>For at styrke sikkerhed og arbejdsmiljø i kystfiskeriet skal følgende undersøges:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der skal i værksættes en undersøgelse af status for arbejdsmiljø og sikkerhed i kystfiskeriet. • Der kan ligeledes iværksættes en mere kvalitativ rundspørge, så kystfiskerne involveres i at optimere arbejdsmiljøet, hvor de selv identificerer mulige forbedringsområder. Resultaterne skal bruges til baggrund for en handlingsplan for optimering af arbejdsmiljø og sikkerhed i kystfiskeriet. • Indsatsen kan bl.a. understøttes af en kystfiskerifacilitator, der kan opnå tilskud via Fiskeriudviklingsprogrammet i samarbejde med Fiskeriets Arbejdsmiljøråd/Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste. • Muligheder for at understøtte investeringer og uddannelse, som adresserer de særlige udfordringer, der er i forhold til arbejdsmiljø og sikkerhed på mindre kystfartøjer. Det bør blive prioriteret indenfor Fiskeriudviklingsprogrammet.

Forslag 16	En statslig kystkvotefond
Motivation	<p>Ideen bag at oprette en kvotefond for bæredygtigt kystfiskeri er at fremme de særlige træk ved dansk kystfiskeri, der kan få dets miljømæssige, sociale, og økonomiske bæredygtighed til at gå op i en højere enhed. Det kan ligeledes give en stærkere og mere utvetydig profil for afsætning af bæredygtig kystfisk til forbrugerne.</p>
Principper	<p>Principperne bag etablering af en statslig kvotefond for bæredygtigt kystfiskeri bygger på, at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvotebanken forsynes med kvoter fra kilder i det nuværende FKA-system. Fra kystkvotefonden uddeles kvotemængder til certificerede lokale kvotelaug, hvori certificerede kystfiskere fordeler kvoten imellem sig. 2. Hver enkelt fisker har (lige) ret til kystkvoten, såfremt han er certificeret medlem af et certificeret laug, hvilket kræver, at fiskeriet lever op til krav om tilladte redskaber, fartøjslængde og fangstrejselængde. 3. Naturskånsomhed sikres ved kun at tillade passive eller semi-passive fiskeriredskaber samt en maksimal fartøjslængde på 15 meter. 4. Den sociale bæredygtighed imødekommes ved, at de statsejede kvoter tildeles lokale kvotelaug i forhold til antallet af aktive kystfiskere i alt ombord på lokalområdetets certificerede kystfartøjer. I det lokale kvotelaug har hver enkelt fisker lige ret til kvoten. 5. Den kulturelle bæredygtighed sikres ved, at såvel enkeltmandsfiskere som partsfiskere får lige muligheder for at få kvote til deres fiskeri, samtidig med at der kan opretholdes et diversificeret fiskeri, fordi det er muligt at ønske mere af nogle arter og mindre af andre arter, hvorved man kommer til at betale mere eller mindre for den samlede årsmængde, man har påtaget sig. 6. Den økonomiske bæredygtighed sikres ved markedsføring af fisken som skånsomt fanget højkvalitetsfisk. <p>Med den foreslåede model vil det ikke være nødvendigt at have en særlig pulje til nystartede skånsomme kystfiskere, da de nu får mulighed for at få kvote gennem det lokale kvotelaug, som får uddelegeret kvote af den statslige kystkvotefond til skånsomt fiskeri.</p> <p>Ved indførelse af en statslig kvotefond, som tildeler kvoter til lokale kystfiskerlaug, ændres fordelingsmekanismen indenfor dansk fiskeri i retning af en øget</p>

	<p>grad af fælleseje af fiskekvoterne. Dette bliver især tydeligt, hvis der samtidig sker en øget tildeling til den statslige kvotefond i forhold til de mængder, som er afsat til kystfiskerordningen i dag.</p> <p>Der er i den nuværende regulering af fiskeriet ikke noget til hinder for, at man frivilligt kan oprette lokale kvotelaug, der administrerer de tilknyttede fartøjers kvoter, som det fx er tilfældet i kystfiskersamfundet Thorup Strand.</p>
<p>Handlinger</p>	<p>Inden etableringen af en statslig kystkvotefond skal følgende initieres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der skal formuleres en model for en statslig kystkvotefond med lokale kystkvotelaug. • Certificeringskriterierne skal fastlægges.

6. Baggrundsmateriale / Kildeliste

Nedenfor fremgår større notater, udredninger og publikationer, som rapporten bygger på.

Materiale udarbejdet til arbejdsgruppen

- DTU Aqua og Københavns Universitet ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi: "Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi", 2013
- DTU Aqua: "Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri", 2013
- Københavns Universitet ved Fødevarerøkonomisk Institut: "Aspekter af grøn omstilling i dansk fiskeri", 2012.

Øvrige inspirationskilder

- Fakta om Dansk Kystturisme – Dansk kystturisme og dens betydning for dansk økonomi, vækst og beskæftigelse, Dansk Erhverv, Visit-Denmark og Videncenter for Kystturisme, november 2012
- Udvælgelse af 20 særlige feriesteder til projekt "Oplevelsesbaseret Kystturisme" - Baggrundsnotat, Videncenter for Kystturisme, d. 1. oktober 2012
- RealDanias projekt – Stedet Tæller
- Rapporten "Bæredygtig Turisme – Inspiration fra Sydøstdanmark"
- Rapporten "Lystfiskeri i Danmark"
- Europæisk studie – "Farnet Vejledning 3 - Værditilvækst til lokale fiskeri- og akvakulturprodukter"
- Det norske projekt – "Fiskrafjorden"
- Danske Havne – publikationen "Marked og Erhverv"
- Direktoratet for FødevarerErhverv – "Operationelt program for udvikling af den danske fiskeri- og akvakultursektor 2007-2013" (2009)
- Københavns Universitet ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi - Danish Fisheries: Management, fleet structure and economic performance, 2012

Hertil kommer skriftlige inputs fra arbejdsgruppens medlemmer.

21. januar 2013

Kommissorium for arbejdsgruppe om kystfiskeri

Kystfiskeriet har en særlig rolle i dansk fiskeri og i de mindre havnemiljøer. Det gælder blandt andet i forhold til arbejdspladser i de danske udkantsområder og lokale, levende havnemiljøer. Der skal fortsat være fokus herpå, og samtidig skal der arbejdes for at fremme et bæredygtigt og skånsomt fiskeri med landing af højkvalitetsfisk fanget kystnært samt at skabe lokale afsætningsmuligheder for kystfiskere.

For at understøtte en sådan udvikling nedsættes en arbejdsgruppe, som skal komme med anbefalinger til tiltag, som kan gavne kystfiskeriet.

Formål:

Arbejdsgruppen skal

1. Opstille forslag til forbedringer af kystfiskerordningen på basis af en evaluering af den nuværende ordning – herunder drøfte aktivitetskrav, skånsomme fangstmetoder/redskabsanvendelse, miljøpåvirkning og bæredygtighed, længdekrav og lignende kriterier for deltagelse i ordningen.
2. Komme med forslag til fastholdelse og udvikling af kystfiskeriet i mindre danske havne på basis af en kortlægning af faciliteterne for kystfiskere i de mindre havne.
3. Identificere eventuelle barrierer for kystfiskernes muligheder for at afsætte deres fangster lokalt og komme med forslag til forbedringer af kystfiskernes markedsadgang og skabelse af merværdi med henblik på at opnå bedre priser for de landede fisk.
4. Komme med forslag til hvordan man bedst fastholder og skaber arbejdspladser for fiskeriet i de mindre havne, hvor kystfiskerne typisk har hjemhavn.
5. Komme med input til et kommende fiskeriudviklingsprogram for perioden 2014-2020

Forslag fra arbejdsgruppen skal ses i forhold til målsætningerne i den fælles fiskeripolitik, Natura 2000 direktiverne, Vandrammedirektivet og Havstrategidirektivet, som bl.a. fremmer økologisk vandkvalitet, en naturlig bundfauna og biodiversitet.

Arbejdsgruppen afrapporterer senest medio maj 2013 til fødevareministeren.

Fødevareministeren drøfter herefter arbejdsgruppens anbefalinger med Folketinget. Baseret på disse drøftelser kan en revideret kystfiskerordning træde i kraft pr. 1. januar 2014.

Deltagere:

Arbejdsgruppen består af repræsentanter fra Kystfiskerudvalget, kystfisker-facilitatoren, Danmarks Fiskeriforening, Pelagisk PO, Skagen Fiskernes PO, 3F, Levende Hav, Oceana, Greenpeace, WWF, Danmarks Naturfredningsforening, Danish Seafood Association, Madkulturen, Danmarks Fiskehandlere, COOP, Dansk Supermarked, Fiskebranchen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Danske Havne, Danske Regioner, Sammenslutningen af Danske Småøer, VisitDenmark, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Miljøministeriet, Fødevareøkonomisk Institut, DTU Aqua, Københavns Universitet, NaturErhvervstyrelsen samt Fødevareministeriets departement.

Arbejdsgruppen ledes af udviklingsdirektør Karsten Biering Nielsen, NaturErhvervstyrelsen.